YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (toinen jaosto)

16 päivänä helmikuuta 1998 *

Asiassa T-182/97,

Smanor SA, Ranskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Saint-Martin-d'Écublei (Ranska), sekä

Hubert Ségaud ja Monique Ségaud, Saint-Martin-d'Écublei,

edustajanaan asianajaja Laurence Roques, Val de Marne, prosessiosoite 7—9 rue du Général de Larminat, Créteil (Ranska),

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen pääneuvonantaja Richard Wainwright ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies Olivier Couvert-Castera, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantajat vaativat, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa komission 21.5.1997 tekemän päätöksen olla aloittamatta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevaa menettelyä Ranskan tasavaltaa vastaan,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Kalogeropoulos sekä tuomarit C. W. Bellamy ja J. Pirrung,

kirjaaja: H. Jung,

on antanut seuraavan

määräyksen

Kanteen perustana olevat tosiseikat

1 Smanor SA (jäljempänä Smanor), jota johtavat ja jonka enemmistöosakkeenomistajia ovat Hubert ja Monique Ségaud, on ranskalainen yhtiö, joka on harjoittanut tuoreiden ja pakastettujen maitotuotteiden tuotantoa ja myyntiä, erityisesti jogurttien, jotka on yhtiössä pakastettu sen patentoiman keksinnön perusteella.

2 Vuodesta 1977 lähtien Ranskan viranomaiset ovat useampaan kertaan ryhtyneet toimenpiteisiin yhtiötä kohtaan ja nostaneet rikossyytteitä kieltääkseen siltä Ranskassa tuolloin voimassa olleen säännöstön perusteella näiden tuotteiden markkinoinnin "jogurtin" nimellä.

3 Kun yhtiön mielestä nämä useat siihen kohdistetut kanteet ovat olleet sen taloudellisien vaikeuksien alkusyynä ja perustuneet lainvastaisiin säädöksiin, se on vuonna 1986 ensiksikin nostanut Ranskan valtiota vastaan kanteen saadakseen korvausta aiheutuneeksi väittämästään vahingosta ja toiseksi tehnyt komissiolle Ranskan tasavaltaan kohdistuvan valituksen, jossa se on tähdentänyt 22.2.1982 annetun Ranskan asetuksen nro 82-184 (jäljempänä asetus nro 82-184), jolla on muutettu petosten torjunnasta hapatettujen maitotuotteiden ja jogurtin osalta 10.7.1963 annettua asetusta nro 63-695, olevan ristiriidassa kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 18 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/112/ETY (EYVL 1979, L 33, s. 1, jäljempänä direktiivi 79/112/ETY) kanssa. Vastauksena tähän valitukseen komissio on ilmoittanut Smanorille 3.4.1988 päivätyllä kirjeellä, että Ranskan tasavallalle on ETY:n perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisesti lähetetty virallinen huomautus asiasta.

4 Vuonna 1987 on tullut vireille Smanorin velkasaneeraus Tribunal de commerce de L'Aiglessa, joka on katsonut Smanorin taloudellisten vaikeuksien liittyvän jogurtteja koskevaan Ranskan lainsäädäntöön ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 21.9.1987 tekemällään päätöksellä ennakkoratkaisukysymyksen perustamissopimuksen 30—36 artiklan sekä direktiivin 79/112/ETY 5, 15 ja 16 artiklan tulkinnasta asetukseen nro 82-184 nähden.

5 Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 298/87, Smanor, 14.7.1988 antamassaan tuomiossa (Kok. 1988, s. 4489) ratkaissut sille esitetyn ennakkoratkaisupyynnön seuraavasti:

"1) Jäsenvaltion menettely sen soveltaessa toisesta jäsenvaltiosta tuotuihin, siellä laillisesti tuotettuihin ja markkinoituihin tuotteisiin kansallista lainsäädäntöä, jossa varataan oikeus käyttää nimitystä 'jogurtti' ainoastaan tuoreista eikä pakastetuista jogurteista, on ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan kanssa, kun pakastetut tuotteet eivät ominaisuuksiltaan olennaisesti eroa tuoreista ja kun tarkoituksenmukaisten merkintöjen käyttö yhdessä viimeistä myynti- tai käyttöpäivää osoittavan tiedon kanssa riittää varmistamaan kuluttajien oikean tiedon saannin.

2) Direktiivin 79/112/ETY ja erityisesti sen 5 artiklan määräyksiä on tulkittava siten, että ne ovat ristiriidassa sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamisen kanssa, jossa kielletään 'jogurtin' käyttö maahantuotujen tai kotimaisten pakastettujen tuotteiden myyntinimenä, kun tuotteet muutoin vastaavat kansallisessa lainsäädännössä tämän nimityksen sallimiselle tuoreista tuotteista asetettuja vaatimuksia."

6 Asetus nro 82-184 on sittemmin kumottu ja korvattu 30.12.1988 annetulla asetuksella nro 88-1203.

7 Ranskan valtiota vastaan vuonna 1986 vireillepannussa vahingonkorvausasiassa Ranskan Cour de cassation on lisäksi 16.10.1990 antamallaan tuomiolla hylännyt Smanorin valituksen Cour d'appel de Caenin 21.4.1988 antamasta tuomiosta, jolla yhtiön vahingonkorvausvaatimus oli hylätty sillä perusteella, että petosten torjuntaa hoitavat viranomaiset eivät olleet tehneet vakavia virheitä ryhtyessään syytetoimiin yhtiötä kohtaan.

8 Ensimmäisen, vuonna 1986 tekemänsä, Ranskan tasavaltaan kohdistuvan valituksen (ks. edellä 3 kohta) jälkeen Smanor on vuosina 1990, 1991, 1993 ja 1995 tehnyt muita valituksia ranskalaisen jogurtteja koskevan säännöstön lainvastaisuudesta ja yhtiön korvauksensaantioikeutta loukkaavaksi väitetystä Ranskan valtion menettelystä. Viimeisimmässä 11.1.1995 päivätyssä valituksessaan, joka on komissiossa rekisteröity nrolla 95/4059, Smanor on uudelleen asettanut kyseenalaiseksi Ranskan tuomioistuimien menettelyn niiden hylätessä sen korvausvaatimukset siitä vahingosta, jonka se oli väittänyt kärsineensä Ranskan tasavallan yhteisön oikeuden vastaisten toimenpiteiden johdosta.

9 Smanor on 9.10.1996 päivätyssä kirjeessä vaatinut komissiota viipymättä ryhtymään jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaan menettelyyn Ranskan tasavaltaa vastaan. Kirjeessään yhtiö on vaatinut Ranskan valtioon kohdistettavan ja yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., 19.11.1991 antamaan tuomioon (Kok. 1991, s. I-5357) perustuvan

oman vahingonkorvauskanteensa mahdollistamiseksi, että komissio toteaisi Ranskan tasavallan rikkoneen yhteisön oikeutta erityisesti, kun tämä on laiminlyönyt direktiivin 79/112 täytäntöönpanon säädetyssä määräajassa ja kun Ranskan tuomioistuimet ovat hylänneet yhtiön korvausvaatimukset edellä mainitun, yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Smanor antaman tuomion johdosta.

10 Kantajat ovat nostaneet yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa 9.12.1996 kumoamis- ja vahingonkorvauskanteen sillä perusteella, että komissio on laiminlyönyt aloittaa EY:n perustamissopimuksen 169 artiklassa tarkoitetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn Ranskan tasavaltaa vastaan.

11 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kyseisessä asiassa T-201/96, Smanor ym. vastaan komissio, 3.7.1997 antamalla määräyksellä (Kok. 1997, s. II-1081) tämä kanne on jätetty tutkimatta.

12 Tällä välin komission sisämarkkinoista ja rahoituspalveluista vastaavan pääosaston (PO XV) yksiköt ovat 18.2.1997 päivätyllä kirjeellä antaneet Hubert Ségaud'lle tiedoksi ne syyt, joiden johdosta yksiköt ovat katsoneet 11.1.1995 tehdyssä valituksessa esiintuodut seikat riittämättömiksi perusteiksi aloittaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskeva menettely Ranskan tasavaltaa vastaan. Tältä osin yksiköt ovat esittäneet, että yhteisön oikeuden rikkominen on niistä vaikuttanut epävarmalta, kun otetaan huomioon ensiksikin yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Francovich ym. antamassa tuomiossa jäsenvaltion vahingonkorvausvastuulle asetetut edellytykset ja toiseksi Ranskan tuomioistuimien näiden edellytysten olemassaoloon kohdistama harkinta. Tämän vuoksi yksiköt ovat ilmoittaneet Hubert Ségaud'lle aikomuksestaan ehdottaa komissiolle valituksen käsittelyn lopettamista samalla, kun valittajalle on varattu tilaisuus esittää mahdolliset huomautuksensa tästä.

13 Hubert Ségaud on lähettänyt komissiolle huomautuksensa 2.3.1997 ja 11.3.1997 päivätyillä kirjeillä. Hän on uudelleen vakuuttanut Smanorin valituksen olevan perusteltu ja vaatinut komissiota tutkimaan Ranskan viranomaisten kiertokirjeet, jotka oli osoitettu tätä yhtiötä koskevia rikosasioita käsitelleille tuomioistuimille.

14 PO XV:n yksiköt ovat ilmoittaneet Hubert Ségaud'lle 21.5.1997 päivätyllä kirjeellä, että komissio oli päättänyt lopettaa valituksen käsittelyn.

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

15 Smanor sekä Hubert ja Monique Ségaud ovat nostaneet nyt esillä olevan kanteen Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 17.6.1997 jättämällään kannekirjelmällä.

16 Komissio on yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 22.7.1997 saapuneessa erillisessä kirjelmässään esittänyt yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla oikeudenkäyntiväitteen, josta kantajat ovat 16.9.1997 esittäneet huomautuksensa.

17 Kantajat vaativat kanteessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa kokonaisuudessaan komission 21.5.1997 päivätyssä kirjeessä tarkoitetun päätöksen;

— hyväksyy kantajien komissiolle esittämän vaatimuksen Ranskan hallintoviranomaisten arkistoissa olevien Smanorin asiaan liittyvien asiakirjojen toimittamisesta kantajille.

18 Komissio vaatii oikeudenkäyntiväitteessään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta;

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19 Kantajat vaativat oikeudenkäyntiväitteen johdosta esittämissään huomautuksissa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää komission oikeudenkäyntiväitteen;

— hyväksyy kanteen;

— määrää komission aloittamaan uudelleen toimivaltuuksiinsa kuuluvat tutkimukset ja välittämään sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle että kantajille kaikki Ranskan hallintoviranomaisten arkistoissa olevat Smanorin asiaan liittyvät asiakirjat.

Tutkittavaksi ottaminen

20 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan mukaan, jos asianosainen haluaa tuomioistuimen ratkaisevan asian tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevan väitteen ryhtymättä käsittelemään itse pääasiaa, oikeudenkäyntiväitteen jatkokäsittely on suullinen, jollei tuomioistuin päätä toisin.

21 Tässä tapauksessa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo asiakirjoista ilmenevän selvityksen riittävän kattavaksi, jotta väite voidaan ratkaista ilman suullista käsittelyä.

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

22 Komissio katsoo, että kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksityisellä ei nimittäin ole oikeutta nostaa kannetta sen johdosta, ettei komissio ole aloittanut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä (asia 48/65, Lütticke ym. v. komissio, tuomio 1.3.1966, Kok. 1966, s. 27; Kok. Ep. I, s. 237; asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio, tuomio 17.5.1990, Kok. 1990, s. I-1981; asia C-29/92, Asia Motor France ym. v. komissio, määräys 12.6.1992, Kok. 1992, s. I-3935, 21 kohta; yhdistetyt asiat T-479/93 ja T-559/93, Bernardi v. komissio, määräys 29.11.1994, Kok. 1994, s. II-1115 ja asia T-126/95, Dumez v. komissio, määräys 13.11.1995, Kok. 1995, s. II-2863). Tämä oikeuskäytäntö perustuu komission mukaan ei ainoastaan perustamissopimuksen 169 artiklassa komissiolle myönnettyyn harkintavaltaan, vaan myös siihen, että komissiolta on vaadittu perustellun lausunnon antamista, jollainen päätös ei itsessään ole kannekelpoinen ratkaisuna, joka edeltää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevan kanteen mahdollista nostamista yhteisöjen tuomioistuimessa.

23 Kantajat vastaavat tähän, että komission 21.5.1997 päivätty kirje muodostaa kannekelpoisen päätöksen, koska siinä määritetään lopullisesti komission kanta asiaan komission ilmoittaessa lopettaneensa valituksen käsittelyn. Tältä osin kantajat lainaavat yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-282/95 P, Guérin automobiles vastaan komissio, 18.3.1997 antamaa tuomiota (Kok. 1997, s. I-1503), josta ilmenee (tuomion 36 kohta), että komission on "joko käynnistettävä menettely sitä vastaan, jota valitus koskee — — taikka — — tehtävä lopullinen päätös valituksen hylkäämisestä, mistä voidaan nostaa kumoamiskanne yhteisöjen tuomioistuimissa". Kantajat tuovat lisäksi esiin, että kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö jäsenvaltioiden vahingonkorvausvastuusta tilanteissa, joissa direktiivejä ei ole saatettu osaksi niiden oikeusjärjestystä, sekä Ranskan tasavallan syyksi luetta-

vat rikkomiset, komissiolla ei ole oikeutta vedota harkintavaltaansa vapautuakseen velvollisuudestaan valvoa yhteisön oikeuden noudattamista.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

24 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että esillä oleva kanne kohdistuu sen 21.5.1997 päivätyn päätöksen kumoamiseen, jolla komissio on ilmaissut tahtonsa olla aloittamatta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevaa menettelyä Ranskan tasavaltaa vastaan ja jolla on näin ollen lopetettu kantajien tämän jäsenvaltion väitettyä yhteisön oikeuden rikkomista koskevan valituksen käsittely tähän.

25 Yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksityisellä ei kuitenkaan ole oikeutta nostaa kannetta sen johdosta, ettei komissio ole aloittanut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä (ks. esim. em. asia Lütticke ym. v. komissio, tuomion s. 39 ja asia C-107/95 P, Bundesverband der Bilanzbuchhalter v. komissio, tuomio 20.2.1997, Kok. 1997, s. I-947, 19 kohta; ks. myös em. asia Asia Motor France v. komissio, määräyksen 21 kohta ja em. asia Dumez v. komissio, määräyksen 33 kohta).

26 On nimittäin syytä panna merkille, että perustamissopimuksen 169 artiklassa määrätään seuraavaa: "Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän sopimuksen mukaan kuuluvan velvollisuuden, komissio antaa asiasta lausunnon perusteluineen varattuaan ensin sille valtiolle, jota asia koskee, tilaisuuden esittää huomautuksensa. Jos valtio, jota asia koskee, ei noudata lausuntoa komission asettamassa määräajassa, komissio voi saattaa asian yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi."

27 Tämän johdosta komissio ei ole velvollinen aloittamaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, vaan sillä on tältä osin harkintavaltaa, minkä vuoksi yksityisillä ei ole oikeutta vaatia komissiota määrittämään kantaansa tietynsuuntaisesti eikä nostaa kumoamiskannetta komission päätöksestä olla ryhtymättä toimenpiteisiin asiassa (ks. esim. em. asia Sonito ym. v. komissio, tuomion 6 kohta ja asia T-84/94, Bundesverband der Bilanzbuchhalter v. komissio, määräys 23.1.1995, Kok. 1995, s. II-101, 23 kohta). Ainoastaan jos komissio katsoo kyseisen jäsenvaltion jättäneen jonkin velvollisuutensa täyttämättä, se antaa perustellun lausunnon. Tilanteessa, jossa jäsenvaltio ei noudata tätä lausuntoa asetetussa määräajassa, komissiolla on lisäksi valta, mutta ei velvollisuutta, saattaa asia yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi arvostelemansa laiminlyönnin toteamiseksi.

28 Kun sitä paitsi otetaan huomioon, että yhteisöjen tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta todeta jäsenvaltion jättäneen noudattamatta sille yhteisön oikeuden nojalla kuuluvia velvollisuuksiaan, yksityisen valituksessa vaadittuna toimenpiteenä saattaa tulla kysymykseen vain komission perustellun lausunnon antaminen. Tällainen päätös taas on ainoastaan vaihe, joka edeltää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevan kanteen mahdollista nostamista yhteisöjen tuomioistuimessa, eikä se näin ollen ole katsottavissa kannekelpoiseksi ratkaisuksi, joten päätöksestä olla aloittamatta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä ei ole oikeutta nostaa kannetta (em. asia Lütticke ym. v. komissio ja em. asia Dumez v. komissio, määräyksen 37 kohta).

29 Tässä asiassa kantajat eivät voi tehokkaasti vedota edellä mainitussa asiassa Guérin automobiles vastaan komissio annettuun tuomioon, koska mainittu tuomio koski 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, jäljempänä asetus N:o 17, EYVL 1962, 13, s. 204) mukaista menettelyä. Komissiolle valituksen tehneiden osapuolten menettelyllinen asema on nimittäin perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisessa menettelyssä perustavanlaatuisesti erilainen kuin asetuksen N:o 17 mukaisessa menettelyssä (ks. mm. asia T-83/97, Sateba v. komissio, määräys 29.9.1997, 32 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Viimeksi mainitussa menettelyssä valittajilla on neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyistä kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetussa komis-

sion asetuksessa N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, 127, s. 2268) selvästi määritellyt menettelylliset oikeudet, muun muassa oikeus saada tietoonsa ne syyt, joiden johdosta komissio ei aio hyväksyä näiden valitusta, sekä oikeus esittää huomautuksensa tästä. Niillä on lisäksi oikeus saattaa komission tässä menettelyssä tekemä lopullinen päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi (ks. mm. asia 26/76, Metro v. komissio, tuomio 25.10.1977, Kok. 1977, s. 1875, 1902 ja em. asia Guérin automobiles v. komissio, tuomion 36 kohta). Valituksen tekijöillä perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisessa menettelyssä ei sitä vastoin ole vastaavanlaisia menettelyllisiä oikeuksia.

30 Edellä esitetyn johdosta nyt esillä oleva kumoamiskanne on jätettävä tutkimatta.

31 Tämän vuoksi kantajien vaatimuksesta komission määräämisestä antamaan kantajille tiedoksi Ranskan hallintoviranomaisten arkistoissa oleviksi väitetyt Smanorin asiaan liittyvät asiakirjat ei ole tarpeen antaa lausuntoa.

Oikeudenkäyntikulut

32 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian, heidät on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission tätä koskevan vaatimuksen mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(toinen jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

1) Kanne jätetään tutkimatta.

2) Kantajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Annettiin Luxemburgissa 16 päivänä helmikuuta 1998.

H. Jung

kirjaaja

A. Kalogeropoulos

toisen jaoston puheenjohtaja